

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ

(Рисич Мечислав. Зміборці. Київ: Саміт-книга, 2022. 104 с.)

7 лютого 2023 року у м. Києві, у приміщенні Товариства «Знання», вул. Велика Васильківська, 57/3, відбулася презентація книги Антона Бондаренка (літературний псевдонім Мечислав Рисич) «Зміборці», яка побачила світ у видавництві «Саміт-книга». Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу військово-патріотичного виховання Науково-дослідного інституту українознавства МОН України (далі – НДІУ), А. Бондаренко добровольцем пішов до лав Збройних сил України й зараз воює на фронті. Своєю мужністю, звитягою, рішучістю й інтелектом він демонструє *urbi et orbi*, що громадяни України переможуть і відновлять соборність Української держави.

Презентація книги організована під патронатом Української асоціації письменників пригородницького та

детективного жанрів. Символічно, що під час російсько-української війни, особливо після повномасштабного вторгнення рашистських загарбників на терени України, особливої ваги набувають інформаційні та інтелектуальні ресурси, які сприяють згуртуванню української нації задля перемоги над ворогом. Тому гасло презентації «Фантастика воєнного періоду – симптом початку нового історичного циклу», на нашу думку, є дієвим і пророчим. Оскільки Україна й українці мають не лише вийти з цієї війни переможцями, а й перезавантажити постколоніальну й посттоталітарну Українську державу та успішно здійснити євроінтеграційні й євроатлантичні прагнення абсолютної більшості громадян.

Відкрив захід голова правління Київської організації Товариства «Знання» України, член-кореспондент АКМіЛ

А. Бондаренко підписує авторський примірник

України, доктор філософії з мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України Василь Неволов. Він наголосив на важливості таких книг, як «Змієборці», для посилення національно-патріотичного виховання української молоді.

В. Неволов також нагородив почесною відзнакою лауреата Міжнародного конкурсу проектів «Тарас Шевченко – єднає народи» у номінації «Свою Україну любіть!» директора видавництва «Саміт-книга» Івана Степурина.

Доктор філософських наук Віктор Щербина розповів присутнім про особливості розвитку утопії як літературно-мистецького жанру й утопічного мислення як різновиду філософського осмислення буття людини. Науковець проаналізував їх унікальність та вплив на європейську й світову культуру та охарактеризував, як метаморфози історичних процесів допомагають людині створювати утопії, які відповідають її вподобанням і реаліям часу. У ХХ ст., у зв'язку з появою тоталітаризму, утопія поступається місцем антиутопії, проте історія ніколи не зупиняється у своєму розвитку, наголосив виступаючий, тому в ХХ ст. остаточно поглинається фантастикою (науковою, розважальною тощо), яка у наш час стає реальністю та сприяє розвитку людства.

Наступний доповідач, лауреат Міжнародної премії ЄВРОКОН-2022 у номінації «Популяризація фантастичної літератури», Юрій Шевел ознайомив присутніх з характерними особливостями т. зв. воєнної фантастики, на становлення і розвиток якої вплинули події Першої світової війни (1914–1918). Виступаючий відзначив, що деякі учасники, які пережили воєнне лихоліття й були вражені застосуванням нових

різновидів зброї, зокрема важкої бомбардувальної авіації на зразок надпотужного на той час «Іллі Муромця» киянина Ігоря Сікорського, пророкували їй у своїх фантастичних творах велике майбутнє. На думку Ю. Шевела, ці книги вплинули на військову доктрину Й. Сталіна, який створив гігантську повітряну армаду важких бомбардувальників ТБ-1 й ТБ-3, але, врешті-решт, вони не мали такого великого застосування й впливу на бойові дії, на які розраховував диктатор. Доповідач зазначив, якщо радянські українські фантасти були жорстко обмежені ідеологічними догмами й мусили їх чітко дотримуватися, то українці, які мешкали за межами СРСР, наприклад, у Другій Речі Посполитій (1918–1939), могли більш-менш вільно творити.

У зв'язку з цим Ю. Шевел розповів про пригодницько-фантастичну повість «Чота крилатих: дивні пригоди з воєнних часів» українського письменника, поета, журналіста й перекладача, активного учасника визвольної боротьби 1917–1921 рр., січового стрільця Юрія Шкрумеляка (1895–1965), що побачила світ у Львові у 1929 р. Головний герой повісті, наголосив виступаючий, є хорунжий Василь Крук, командир чоти, яка воює на відповідальних ділянках фронту. Зрештою, на побратимів, що вижили, чекають нові пригоди: пошуки скарбів, участь у розробці зброї майбутнього – підводного літаючого човна тощо. У 1938 р. Ю. Шкрумеляк оприлюднив ще один свій фантастичний твір «Стрілець Невмирущий».

Ю. Шевел відзначив, що українські діаспоряни також мали можливість творити без обмежень, зокрема, учасник Другої світової війни (1939–1945) Степан Любомирський (справжнє ім'я та

прізвище Любомир Рихтицький) у романі «Армія нескорених» показав, як українські воїни-переможці у захопленій ними Москві переназвали сакральну для імперців «Красную площадь» на площу Тараса Шевченка. Такий яскравий приклад надзвичайно сподобався присутнім учасникам презентації й викликав бурхливі оплески.

Врешті-решт, було надано слово автору книги «Змієборці» Антону Бондаренку. Воїн-письменник відзначив, що спочатку літератори творять фантастику, а потім фантастика стає дійсністю, те, про що мріяли наші предки, є реальністю для нас. Виступаючий, розповідаючи про сюжет книги, наголосив: «Вік живи – вік навчайся. Героїня твору молода дівчина Оксана Княжич, студентка другого курсу історичного факультету, з умовного сьогодення несподівано переміщується в умовне минуле. Вона потрапляє туди не завдяки машині часу чи природним аномаліям, а шляхом знаходження ментального зв'язку й поєднання власної свідомості зі самоусвідомленням її далекої пращурки-княгині. Спочатку це видається їй дивним і страшним сном, проте, перебуваючи у вирі подій, зрештою, оточуючі переконають її, що насправді вона – віща княжна, яка у маренні побачила майбутнє очима своєї пранащадки-студентки. У новому перевтіленні дівчині доведеться очолити свій народ у жорстокій боротьбі з кровожерливими кочовиками та зміями-драконами. Виходячи у вимір позачасся, героїня зумовлює перемогу людей над темними силами зла й потойбіччя, а також зустрічає своє кохання». По закінченні виступу Антон Бондаренко подякував своєму колезі Олександрові Сцібану за допомогу у макетуванні цієї книги.

Під час презентації автор фантастичного твору відповів на низку запитань присутніх. Зокрема, на питання, що його спонукало до написання «Змієборців», А. Бондаренко зазначив: «Мене надихали творити цю фантастичну оповідь реальні події власного життя, які у свою чергу розкривають історію моєї країни й мого народу».

Підтвердженням цих слів є звитяжний чин Антона, який з листопада 2013 р. став активним учасником Революції Гідності, співзасновником «Правого сектора», командиром групи швидкого реагування самооборони Майдану «Вікінг», під час штурму Майдану 18–20 лютого 2014 р. отримав контузію, проте нікуди не втік і бився як берсеркер, з травня 2014 р. – доброволець у 24 батальйоні територіальної оборони ЗСУ «Айдар», з жовтня 2014 р. – у складі загону спецпризначення при 93 ОМСБр, з лютого 2022 р. – військовослужбовець Сил спеціальних операцій ЗСУ.

Завдячуючи таким пасіонарним громадянам, Українська держава переможе російських загарбників і знищить путінську імперію мороку й смерті, а книга «Змієборці» допоможе пришвидшити фінал цієї історичної драми.

Співробітники НДІУ, старший науковий співробітник відділу української етнології Ольга Шакурова та науковий співробітник відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій Олександр Сцібан, здійснили фотофіксацію презентації.

Юрій ФІГУРНИЙ

orcid.org/0000-0002-6463-0920

кандидат історичних наук,
завідувач відділу української
етнології НДІУ